

Anna Karenina

Rodion Stsedrin syntyi vuonna 1932. Hänen tuotteliansa aikansa sijoittuu Stalinin, Hrustsevin ja Breznevinkin aikoihin. Neuvostoliiton tiede ja taide oli tuolloin kahlittu. Kaiken, mitä sai tehdä, tuli palvella vain ja ainoastaan kommunismin ihannetta. Jos ei pysynyt ruodussa, joutui eliminoiduksi. Voiko siis tällaisissa oloissa syntyä kunnollista jälkeä?

Kyllä voi! Sen sain juuri kokea Estonia-teatterissa Rodion Stsedrinin Anna Karenina-balettia seurattaessa.

Tuon ajan kommunistisessa talutusnuorassa elävät fiksuimmat taiteilijat kätkivät teoksiinsa salattuja poliittisia viestejä, joita vallanpitäjät eivät tajunneet mutta kansa kyllä. Trubaduuri Vysotski oli tästä mainioin esimerkki. Ja kätkihän jo Verdikin oopperoidensa librettoihin poliittista kiihotusta, jonka takia niitä sensuroitiin ja jopa kiellettiin.

Millaisia poliittisia viestejä sisältyi Stsedrinin riipaiseviin sävellyksiin? Sitä en todellakaan tiedä, mutta olen varma, että sellaisia niistä tulvii. Oikaiskoon joku, jos olen väärässä.

Rodion Stsedrin asustelee nykyään Münchenissä ja säveltää edelleen ahkerasti. Säveltäjä on mm. omistanut viidennen pianokonserttonsa Olli Mustoselle, joka soitti sen kantaesityksen Los Angelesissa kaksi vuotta sitten.

Stsedrin sävelsi Anna Kareninansa 1960- ja 70-lukujen vaiheessa itse asiassa vaimolleen Maja Plisetskajalle. Tšekit oli pantu ruotuun vuonna 1968. Rautaesiripun takana valitsi kova bresneviläinen komento, joka tuntui ahdistavana Suomessakin.

Stsedrinin Anna Karenina on musiikiltaan erittäin raju juttu. En ole koskaan kuullut niin luihin ja ytimiin porautuvaa bassonsoittoa. Pääsin väliajalla juttelemaan soolon soittaneen basistin kanssa. Hän vahvisti saman. Kyllä Stsedrin on kirjoittanut sellaiset luritukset että oksat pois.

Toisissa kohdin taas jousten pitkääkin pidempi yhtenäinen monotoninen sointi pitää otteessaan kuin paraskin minimaalimusiikki. Ja pian jousten pizzicatot yhdessä harppujen kanssa panevat varpaat väpäjämään.

Virolaiset tanssijat eivät varmaan kerää kummoistakaan palkkaa. Mutta taitoa löytyy. Ei voi välttyä vaikutelmalta, että vieläpä enemmän ja varmempaa, kun meillä.

En ole kovinkaan syvästi perehtynyt Tolstoin Anna Kareninaan. En ole edes yhteen menoon saanut luettua tätä tiiliskiveä, joka minusta tuntuu pitkäveteiseltä. Mutta vaikei tarinaa etukäteen tuntisikaan, ymmärtää sen tämän esityksen jälkeen unisankin.

Jo pelkästään musiikki kiihkeydessään viestii tarinan. Päähän jäi lopussa pyörimään lähestyvän junan ujellus, kiskojen kolina ja Anna Kareninan kuolinhuuto.

pajen